

Η Επίδραση των ESG στην Εταιρική Απόδοση

Αλέξανδρος Γαρεφαλάκης

Αναπληρωτής Καθηγητής Λογιστική (ESG)
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού,
Σχολή Επιστημών Διοίκησης και Οικονομίας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Email: agarefalakis@hmu.gr
Τηλ.: 2810379634

Ιωάννης Πασσάς

Επιστημονικός Συνεργάτης
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού,
Σχολή Επιστημών Διοίκησης και Οικονομίας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Email: ipassas@hmu.gr

του Αλέξανδρου Γαρεφαλάκη & του Ιωάννη Πασσά

Εισαγωγή

Στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον, η ανάλυση και η ενσωμάτωση των Περιβαλλοντικών, Κοινωνικών και κριτηρίων Διακυβέρνησης (ESG) αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την αξιολόγηση της εταιρικής απόδοσης και τη λήψη στρατηγικών επενδυτικών αποφάσεων. Παρά τη γενική αποδοχή της σημασίας των ESG, οι απόψεις διίστανται ως προς την πραγματική τους επίδραση στην απόδοση των Τουριστικών επιχειρήσεων, και η επιστημονική κοινότητα δεν έχει καταλήξει σε οριστική συναίνεση.

Το παρόν άρθρο στοχεύει να παρουσιάσει μία σύντομη επισκόπηση αυτού του ζητήματος, εστιάζοντας σε δύο βασικά ερωτήματα:

• Πώς επηρεάζουν τα ESG την εταιρική απόδοση;

- Ποιες είναι οι τάσεις στη σχέση ESG και εταιρικής επιτυχίας;

Οι περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις καλούνται να προσαρμοστούν στις αυξανόμενες κοινωνικές προσδοκίες και στον έντονο ανταγωνισμό της αγοράς. Μέσω της υιοθέτησης ESG και πολιτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), έχουν τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσουν την επιχειρηματική τους στρατηγική με τις **αρχές της Βιώσιμης Ανάπτυξης**, εξασφαλίζοντας τόσο την εταιρική ευημερία όσο και τη θετική κοινωνική και περιβαλλοντική συνεισφορά.

Η υιοθέτηση κριτηρίων ESG μπορεί να βελτιώσει την εταιρική εικόνα, να αυξήσει την παραγωγικότητα και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων μερών. Αντίθετα, η αδιαφορία προς τα ESG μπορεί να προκαλέσει δυσκολίες στην προσέλκυση ταλέντων, δυσαρέσκεια των πελατών και επιδείνωση της εταιρικής φήμης. Εντός του δυτικού καπιταλιστικού μοντέλου, η κοινωνία και το δημόσιο συμφέρον καταλαμβάνουν πλέον κεντρική θέση στις πολιτικές των κυβερνήσεων και των Τουριστικών επιχειρήσεων, καθιστώντας τα **ESG αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης επιχειρηματικότητας**.

Κατανόηση των ESG

Τα ESG αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στον Τουριστικό επιχειρηματικό κόσμο. Αυτά τα κριτήρια παρέχουν ένα πλαίσιο που οι επενδυτές και οι Τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να αξιολογήσουν την ικανότητα μιας εταιρείας να επιτυγχάνει μακροπρόθεσμη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα, ενώ παράλληλα τηρούνται ηθικές και κοινωνικά αποδεκτές πρακτικές. Τα ESG εξελίσσονται σε βασικό συστατικό στοιχείο της σύγχρονης εταιρικής στρατηγικής, ενώ οι μελέτες υποδεικνύουν την θετική συσχέτισή τους με την απόδοση των Τουριστικών επιχειρήσεων.

Το περιβάλλον εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο μια επιχείρηση διαχειρίζεται τις επιπτώσεις της στο φυσικό περιβάλλον. Πρακτικές όπως η μείωση των εκπομπών CO₂, η βιώσιμη διαχείριση πόρων και η συμμόρφωση με κανονισμούς περιβαλλοντικής προστασίας είναι κρίσιμες. Η εφαρμογή αυτών των στρατηγικών προσφέρει πολλαπλά οφέλη, όπως οικονομικές αποδόσεις, προσέλκυση επενδυτών και πελατών που ενδιαφέρονται για περιβαλλοντικά θέματα, καθώς και ενίσχυση της εταιρικής φήμης.

Η κοινωνία εστιάζει στη σχέση της επιχείρησης με τους εργαζομένους, τους πελάτες και την κοινωνία γενικότερα. Πρακτικές όπως η διασφάλιση δίκαιων αμοιβών, η προώθηση της ποικιλομορφίας και η στήριξη κοινοτήτων μέσω πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ενισχύουν την εμπιστοσύνη και την αφοσίωση των ενδιαφερομένων. Επιπλέον, η ευαισθητοποίηση σε κοινωνικά ζητήματα μπορεί να βελτιώσει την εταιρική εικόνα, δημιουργώντας ένα πιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά.

Η εταιρική διακυβέρνηση, περιλαμβάνει πολιτικές και διαδικασίες που εξασφαλίζουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την υπευθυνότητα. Αυτό περιλαμβάνει την αποτελεσματική διαχείριση της αμοιβής των διευθυντικών στελεχών, την εφαρμογή στρατηγικών για την ισότητα ευκαιριών και την ενίσχυση της ποιότητας των ελέγχων. Μια ισχυρή δομή διακυβέρνησης διασφαλίζει τη βιωσιμότητα της τουριστικής επιχείρησης και μειώνει τους κινδύνους που σχετίζονται με την κακοδιαχείριση ή την έλλειψη συμμόρφωσης με κανονισμούς.

Τα ESG συχνά χαρακτηρίζονται από αλληλεπικαλύψεις και δυσκολίες στην ποσοτικοποίηση. Κάθε τομέας είναι στενά συνδεδεμένος με τους άλλους, γεγονός που δυσχεραίνει τη συγκέντρωση μεμονωμένων δεδομένων. Για παράδειγμα, η έμφαση μόνο στον περιβαλλοντικό παράγοντα εις βάρος του κοινωνικού ή διοικητικού μπορεί να οδηγήσει σε αναποτελεσματικές πρακτικές.

Επιπλέον, η εφαρμογή των ESG συχνά απαιτεί την προσαρμογή στρατηγικών στις ιδιαίτερες ανάγκες και προτεραιότητες κάθε τουριστικής επιχείρησης. Ενώ για τις τοπικές επιχειρήσεις οι άμεσοι τομείς, όπως η διαφάνεια ή η συμμόρφωση με εθνικές ρυθμίσεις, είναι πιο σχετικοί, οι διεθνείς εταιρείες καλούνται να λάβουν υπόψη και παγκόσμιες παραμέτρους, όπως η αντιμετώπιση της χρηματοδότησης ή της φορολογικής απάτης.

Τα ESG ήρθαν για να μείνουν και αποτελούν θεμελιώδες εργαλείο για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και την ενίσχυση της εταιρικής ανταγωνιστικότητας. Παρόλο που υπάρχουν προκλήσεις στην εφαρμογή τους, οι τουριστικές επιχειρήσεις που επενδύουν στη στρατηγική ενσωμάτωσή τους διασφαλίζουν την ανθεκτικότητα και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξή τους. Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επενδυτών, εταιρειών και κανονιστικών αρχών είναι κρίσιμη για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ESG. Τέλος, η ευθυγράμμιση των επιχειρηματικών στόχων με τις αρχές βιωσιμότητας διαμορφώνει ένα νέο επιχειρηματικό πρότυπο

που ενισχύει τη φήμη, μειώνει τους κινδύνους και δημιουργεί μακροπρόθεσμες ευκαιρίες.

Ερμηνεία και Ανάλυση των ESG

2.1. Περιβάλλον

Η περιβαλλοντική διάσταση εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο οι τουριστικές επιχειρήσεις διαχειρίζονται τις δραστηριότητές τους, ώστε να μειώνουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Η κλιματική αλλαγή και οι αυστηρότερες ρυθμιστικές απαιτήσεις υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις να υιοθετούν μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και την προώθηση φιλικότερων προς το περιβάλλον προϊόντων. Η υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών συνδέεται όχι μόνο με την εταιρική φήμη αλλά και με την οικονομική αποδοτικότητα.

2.2 Κοινωνία

Οι κοινωνικοί παράγοντες αφορούν τον τρόπο με τον οποίο μια εταιρεία αλληλεπιδρά με την κοινωνία, τους υπαλλήλους και την ευρύτερη κοινότητα. Τουριστικές επιχειρήσεις που ενσωματώνουν την κοινωνική ευθύνη ως κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής τους, απολαμβάνουν αυξημένη εμπιστοσύνη, πίστη από τους πελάτες και την ικανότητα προσέλκυσης κορυφαίων στελεχών.

Η ενσωμάτωση πολιτικών για τη διαφορετικότητα, την ένταξη και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας συμβάλλει στη δημιουργία ενός θετικού εργασιακού περιβάλλοντος. Παράλληλα, η δέσμευση σε κοινωνικά θέματα, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα και η εκπαίδευση, ενισχύει την κοινωνική αποδοχή της εταιρείας. Επιπλέον, κοινωνικές πρωτοβουλίες όπως η βοήθεια για τη μείωση του χρέους των υπαλλήλων, η υποστήριξη τοπικών κοινοτήτων και οι δράσεις υπέρ των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, προσδίδουν κοινωνικό αντίκτυπο και ενισχύουν την εταιρική υπευθυνότητα.

2.3 Διακυβέρνηση

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ο βασικός μηχανισμός που συνδέει τις αρχές της υπευθυνότητας με τη στρατηγική λήψης αποφάσεων. Η ύπαρξη ανεξάρτητων διοικητικών συμβουλίων, η διαφάνεια και η ηθική ηγεσία διασφαλίζουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών/πελατών και συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Παράλληλα, η διαφθορά και η έλλειψη λογοδοσίας μπορούν να υπονομεύσουν την εταιρική φήμη και την οικονομική απόδοση.

Η καλή διακυβέρνηση απαιτεί την ανάπτυξη πολιτικών που προωθούν την ηθική επιχειρηματικότητα, τη συμμόρφωση με κανονισμούς και την

ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων στη χρηματοοικονομική απόδοση. Αυτή η διαδικασία προϋποθέτει τη σύνθεση των αξιών του χρόνου και του χρήματος, δημιουργώντας δομές που αντέχουν στις πιέσεις του ανταγωνισμού και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της διαφάνειας.

Συνεπώς, τα ESG κριτήρια αποτελούν εργαλεία στρατηγικής διαχείρισης που μπορούν να προσφέρουν τόσο επιχειρηματική υπεραξία όσο και κοινωνικό όφελος. Ωστόσο, η πρόκληση έγκειται στην ενσωμάτωσή τους με τρόπο που να μην απομονώνει καμία από τις τρεις διαστάσεις. Η ισορροπημένη προσέγγιση επιτρέπει στις εταιρείες να ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις των επενδυτών, να προάγουν τη βιωσιμότητα και να διατηρούν την ανταγωνιστικότητά τους στη τοπική και διεθνή αγορά.

Σύνδεση των ESG με την Εταιρική Απόδοση

Πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει ότι οι τουριστικές επιχειρήσεις με υψηλούς δείκτες ESG παρουσιάζουν βελτιωμένες αποδόσεις σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Οι ευρωπαϊκές αγορές έχουν αρχίσει να αναγνωρίζουν τις αρχές ESG ως βασικό στοιχείο στην αξιολόγηση των επενδύσεων. Αυτό οφείλεται στη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα που παρέχουν οι αρχές ESG, μειώνοντας τους κινδύνους και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Σύμφωνα με εμπειρικές μελέτες, εταιρείες που επενδύουν σε καινοτομίες και πολιτικές ESG, συχνά απολαμβάνουν:

- 1. **Μείωση Κινδύνων:** Ενισχυμένη ικανότητα διαχείρισης περιβαλλοντικών και κοινωνικών κινδύνων.
- 2. **Ενίσχυση Φήμης:** Καλύτερη φήμη και υψηλότερη εμπιστοσύνη από τους επενδυτές.
- 3. **Αύξηση Κερδοφορίας:** Βελτίωση των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων μέσω καλύτερης διαχείρισης πόρων και ενίσχυσης της σχέσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Αντιπαράθεσεις και Προκλήσεις

Παρότι τα ESG δείχνουν να βελτιώνουν την εταιρική απόδοση, ορισμένοι επικριτές αμφισβητούν την επάρκεια των υφιστάμενων στοιχείων. Αυτοί επισημαίνουν ότι οι επιπτώσεις των ESG στην απόδοση εξαρτώνται από παράγοντες όπως ο κλάδος δραστηριοποίησης, η γεωγραφική περιοχή και η κουλτούρα διακυβέρνησης.

Για παράδειγμα:

- Σε κάποιες περιπτώσεις, οι βραχυπρόθεσμες δαπάνες για τη συμμόρφωση με περιβαλλοντι-

κά πρότυπα ή κοινωνικές υποχρεώσεις μπορεί να θεωρηθούν ως επιβάρυνση.

- Η σύνδεση μεταξύ της διακυβέρνησης και της χρηματοοικονομικής απόδοσης μπορεί να επηρεαστεί από τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των διοικητικών πολιτικών.

Παρά τις αντιρρήσεις, η σταδιακή ενσωμάτωση των ESG στη στρατηγική και την καθημερινή λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων φαίνεται να αποφέρει **μακροπρόθεσμα οφέλη**.

Η Δυναμική του ESG στον Εταιρικό Κόσμο

Η συνεχώς αυξανόμενη σημασία των ESG απορρέει από τις απαιτήσεις της αγοράς για **διαφάνεια, κοινωνική υπευθυνότητα και βιωσιμότητα**. Οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν την ανάγκη:

- Να ενσωματώνουν τις ESG διαστάσεις στη στρατηγική τους.
- Να συνδέουν την επιτυχία στα ESG με την εμπιστοσύνη των επενδυτών και την ευρύτερη κοινωνική αποδοχή.
- Να προσαρμόζουν τις λειτουργίες τους στις απαιτήσεις ενός συνεχώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος.

Αναγνωρίζεται πλέον ευρέως ότι η επικέντρωση μόνο στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα δεν επαρκεί για την αξιολόγηση της εταιρικής απόδοσης. Οι ολοκληρωμένοι δείκτες απόδοσης, που περιλαμβάνουν μετρήσεις ESG, διαμορφώνουν έναν νέο πρότυπο για την αξιολόγηση της επιτυχίας, ενισχύοντας τα κριτήρια για **υπεύθυνες επενδύσεις (SRI)**.

Συνεπώς, η σύνδεση των ESG με την εταιρική απόδοση αντιπροσωπεύει μια σημαντική εξέλιξη στον τρόπο που οι τουριστικές επιχειρήσεις κατανοούν τη στρατηγική τους και τις σχέσεις τους με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Παρά τις αντιπαραθέσεις, οι πρωτοβουλίες ESG αποδεικνύουν τη δυναμική τους στη δημιουργία αξίας, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα και διασφαλίζοντας την εταιρική ανθεκτικότητα σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Προκλήσεις και Ευκαιρίες στην Εφαρμογή Πρακτικών ESG

Η υιοθέτηση πρακτικών ESG συνοδεύεται από πολλές προκλήσεις, ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αλλά προσφέρει επίσης σημαντικές ευκαιρίες για βελτίωση της βιωσιμότητας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Από τη μία πλευρά, η μέτρηση της απόδοσης ESG είναι πολύπλοκη λόγω της ποικιλίας των δεικτών που πρέπει να αναλυθούν, ενώ απαιτείται σημαντική επένδυση σε εξειδικευμένο προσωπικό και υποδομές για τη συλ-

λογή και επεξεργασία των δεδομένων. Επιπλέον, η απουσία εναρμονισμένων προτύπων καθιστά δύσκολη τη σύγκριση αποτελεσμάτων, ενώ ορισμένοι επενδυτές αμφισβητούν ακόμα την αποδοτικότητα των επενδύσεων σε ESG, επικαλούμενοι βραχυπρόθεσμους οικονομικούς περιορισμούς.

Από την άλλη πλευρά, οι τουριστικές επιχειρήσεις που προσαρμόζονται στις απαιτήσεις ESG μπορούν να προσελκύσουν περισσότερους επενδυτές. Η χρήση προηγμένων τεχνολογιών, όπως η ανάλυση μεγάλων δεδομένων, διευκολύνει τη συλλογή και αξιολόγηση δεδομένων ESG, παρέχοντας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και αυξάνοντας την αξία της εταιρείας.

Στην Ελλάδα, η εφαρμογή των κριτηρίων ESG αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, ιδιαίτερα λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού και των περιορισμένων πόρων που διαθέτουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της Ελληνικής οικονομίας. Παρά τη θεσμοθέτηση νομολογίας που ενισχύει την υποχρέωση δημοσιοποίησης εκθέσεων βιωσιμότητας για συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, οι μικρότερες εταιρείες συχνά δυσκολεύονται να συμμορφωθούν, λόγω της έλλειψης εξειδίκευσης και τεχνογνωσίας. Επιπλέον, η απουσία ενιαίων προτύπων καθιστά δύσκολη την υιοθέτηση μιας συνεκτικής στρατηγικής ESG, ενώ η ανάγκη για υποστήριξη από κρατικούς και θεσμικούς φορείς καθίσταται επιτακτική. Παρ' όλα αυτά, οι τουριστικές επιχειρήσεις που επενδύουν στη διαφάνεια και τη δημοσιοποίηση βιώσιμων πρακτικών, έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενισχύοντας τη φήμη τους και την ελκυστικότητά τους σε επενδυτές που δίνουν προτεραιότητα στη βιωσιμότητα.

